

زن کردن. شوهر کردن. با یکدیگر جفت و قرین شدن. با هم جفت شدن. مزاجه. (تاج‌المصادر بیهقی). ....
فرهنگ فارسی معین
 (اِد) [ع.م] (مص م). زن گرفتن، شوهر کردن.

فرهنگ لغت عمید
 (اسم مصدر) [عربی] ezdevaj. پیمان بستن یک زن و مرد به صورت رسمی و دینی برای زندگی مشترک؛ زناشویی.

فرهنگ واژگان مترادف و متضاد
 پیوند، تزویج، زناشویی، عروسی، مزاجت، مواصلت، نکاح، وصلت طلاق همان‌طور که پیداست، ازدواج کلمه‌ای وارداتی از زبان عربی است و اسم مصدر نیز هست. ازدواج به معنای جفت‌گرفتن، زن گرفتن یا شوهر کردن است. از سوی دیگر، ازدواج یک پیمان دینی است و برای درک و شناخت بهتر آن باید به متون مقدس مذهبی مراجعه کرد.

علاوه بر کتابخانه‌ها، برخی سایت‌های اینترنتی هم کتاب‌های مرجع را به ما معرفی می‌کنند؛ از جمله «بانک کتب خطی». این سایت به نام آقا بزرگ تهرانی که از دانشمندان کتاب‌شناس قرن چهاردهم هجری است، نام‌گذاری شده است. وی با تألیف دایرةالمعارف بزرگ «الذریعه» و کتاب «طبقات اعلام الشیعه»، گام بزرگی در شناسایی آثار و نسخ خطی اسلامی در حوزه‌های گوناگون علوم برداشت. این سایت برای دانلود نسخ خطی کتاب‌ها بسیار مناسب است. مثلاً اگر برای پژوهشی به چند ترجمه از قرآن کریم نیاز داشته باشیم، این سایت می‌تواند به‌طور کامل نیاز ما را برآورده سازد.

یافتن کتاب و مقاله

پایگاه مجلات تخصصی نور

پایگاه مجلات تخصصی نور از مجموعه پایگاه‌های «مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی» است که وظیفه شناسایی و عرضه مجلات تخصصی علوم انسانی و اسلامی را برعهده دارد. در همین راستا، «شبکه جهانی نور» وابسته به

تکنیک‌های تحقیق دانش آموزی

منابع پژوهشی

در شماره قبل به بررسی روش‌های ایده‌یابی و ملاک‌های تشخیصی ایده‌های خوب از بد پرداختیم. اکنون زمان آن رسیده است که ساده‌ترین و دقیق‌ترین روش‌های یافتن منابع کتابخانه‌ای را برای پژوهش‌های علوم انسانی بیان کنیم. در اینجا برای آنکه منابع در دسترس همگان باشد، سعی شده است بیشتر بر روش‌های اینترنتی یافتن کتاب و مقاله تأکید شود.

دسترسی به کتاب‌های مرجع

کتاب‌های مرجع آن دسته کتاب‌هایی هستند که در کتابخانه‌های حضوری امانت داده نمی‌شوند. روی برجسب عطف (لیبل) برخی از کتاب‌های کتابخانه، سه حرف «REF» به چشم می‌خورد.

اطلس‌ها، واژه‌نامه‌ها، دایرةالمعارف‌ها، کتاب‌های درسی پرمراجعه و حتی کتاب‌هایی که تک‌نسخه هستند، این ویژگی را دارند. کتاب مرجع منبعی نیست که برای مدتی امانت داده شود و فرد از ابتدا تا انتهای آن را بخواند. بلکه

در مواقع ضروری و برای پاسخ به یک پرسش یا نیاز اطلاعاتی می‌توان به آن رجوع کرد. برخی کتاب‌های مرجع پرکاربرد به شرح زیرند:

دایرةالمعارف بزرگ اسلامی

در اسفندماه ۱۳۶۲ به منظور تدوین و انتشار دانش‌نامه‌های عمومی و تخصصی و کتاب‌های مرجع در ابعاد متفاوت معارف بشری، به ویژه فرهنگ و تمدن اسلامی و ایرانی، بنیاد نهاده شد.

لغت‌نامه‌های دهخدا، معین و عمید

این سه لغت‌نامه بزرگ در تاریخ ایران بسیار نمونه بوده‌اند. همگی آن‌ها از طریق وبگاه ارائه شده و برای جست‌وجوی معنای کلمات در دسترس هستند.

معنا و مفهوم کلمات از دو جنبه حائز اهمیت است: اول آنکه ممکن است معنای واژه‌ای را به درستی ندانیم و دوم آنکه مثلاً زمانی که قرار است دانش‌آموزی پژوهشی با عنوان «مطالعه تطبیقی قوانین ازدواج در عقدنامه‌های سال ۱۳۴۱

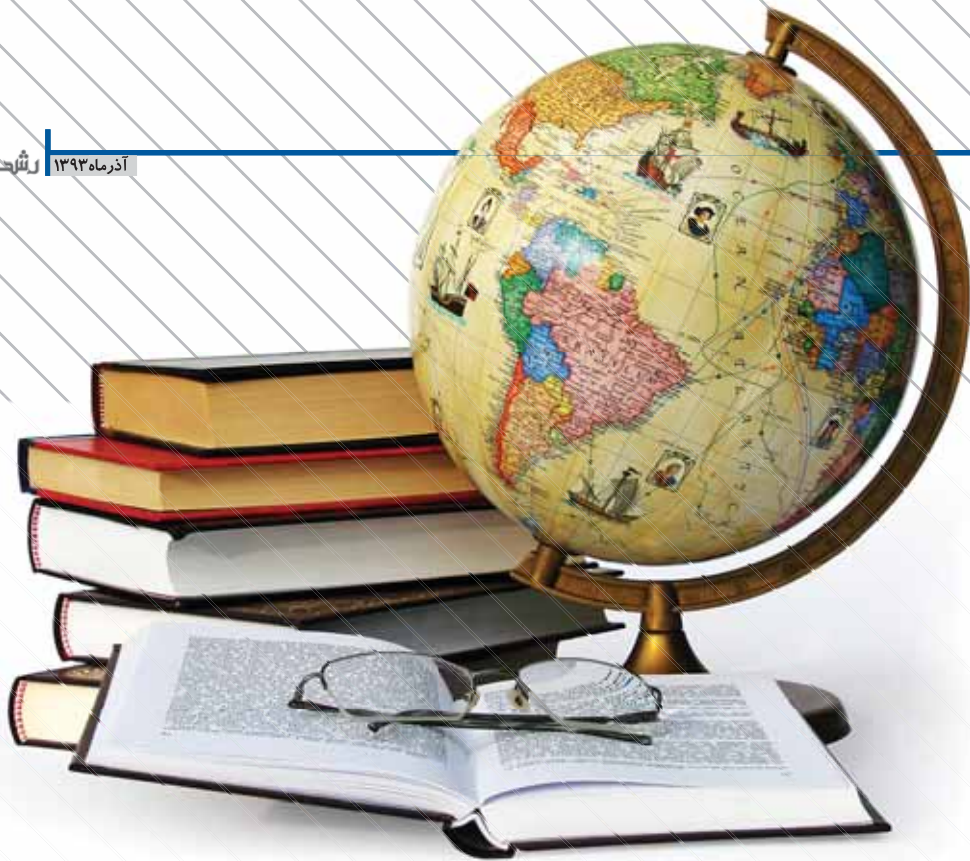
تا ۱۳۹۲ از منظر کرامت انسانی در نظریات شهید مطهری» انجام دهد، لازم است که کلمه ازدواج را ریشه‌شناسی کند تا مفهوم دقیق واژه و دلیل انتخابش مشخص شود.

به‌عنوان نمونه، در سایت «واژه‌یاب» مدخل «ازدواج» را جست‌وجو کردم و در فرهنگ‌های لغت چنین آمده بود:

لغت‌نامه دهخدا

ازدواج. (اِد) [ع مص] جفت گرفتن.

کتاب مرجع منبعی نیست که برای مدتی امانت داده شود

برندگان آی پلاس

نگاه کردن به تصویر این دو دانش آموز به نام‌های محمدحسین ابراهیمی و علیرضا اسکندری، استقامت و تلاش برای رسیدن به هدف را به یاد من می‌آورد. حدود سال ۱۳۹۰ بود که برای ارتقای ایده پژوهشی‌شان به نام «آواسنج: نرم‌افزار تعاملی آموزش موسیقی» جلسات متعددی داشتیم. تا همان موقع بسیار تلاش کرده بودند و من نیز بار سنگینی را برای ارتقا و بهینه‌سازی نرم‌افزار به دوششان گذاشتم. آن‌ها در هر حال به استقامت و تلاش خود ادامه دادند؛ حتی وقتی در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ موفق به کسب رتبه در مسابقات کشوری نشدند. اما تلاش آن‌ها عاقبت در سال ۱۳۹۲ به ثمر نشست و پس از کسب رتبه اول در «مسابقات آی پلاس»، رتبه سوم «پانزدهمین دوره جشنواره جوان خوارزمی» را نیز کسب کردند. نکته جالب دیگر در مورد این دانش‌آموزان آن است که هر دوی آن‌ها نه تنها در پژوهش شاخص هستند، بلکه از نظر درسی نیز جزو دانش‌آموزان بسیار خوب مدرسه و منطقه تحصیلی خود محسوب می‌شوند. این دانش‌آموزان با طراحی و ساخت نرم‌افزار آواسنج، دنیای آموزش موسیقی سنتی ایرانی را تغییر دادند.

مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی، از سال ۱۳۷۷ اقدام به عرضه مجلات مربوط به علوم اسلامی و علوم انسانی روی پایگاه حوزه کرد. استقبال کاربران از یک‌سو و قابلیت‌های روزافزون مورد نیاز متخصصان مراجعه‌کننده از سوی دیگر، این شبکه را بر آن داشت تا با راه‌اندازی «پایگاه مجلات تخصصی نور» پاسخ‌گوی این نیاز باشد. این پایگاه با داشتن ۸۵۵۳۰۰ عنوان مقاله در ۵۲۸۸۲ شماره نشریه، بزرگ‌ترین مرجع دسترسی به مجلات تخصصی علوم انسانی و اسلامی است.

پایگاه کتاب‌های تخصصی نور

در حوزه مطالعات علوم انسانی و اسلامی، کتابخانه تخصصی نور با داشتن ۸۱۱۰ عنوان کتاب شاخص، منبعی بسیار ارزشمند برای پژوهشگران علوم انسانی محسوب می‌شود. امکان جست‌وجوی سریع و دقیق از ویژگی‌های مهم این پایگاه کتاب است. به عنوان نمونه، تمامی جلد‌های دایرةالمعارف بزرگ الذریعه، نوشته شیخ آقا بزرگ تهرانی را که پیش از این معرفی کردیم، می‌توانید به راحتی از این سایت بارگذاری (دانلود) و مطالعه کنید.